

PRESSENS
FAGLIGE UTVALG

PFU-SAK NR. 267/15

KLAGER: Orange Helse AS ved daglig leder
ADRESSE: Fabrikkgaten 5, 5059 Bergen
PUBLIKASJON: Fagbladet
PUBLISERINGSDATO: 03.09.2015
STOFFOMRÅDE: Arbeidsliv, helse, foreningsliv, justis
SJANGER: Nyhet
SØKERSTIKKORD: Samtidig imøtegåelse, tilsvær, kontroll av opplysninger, korrigerende av feil
REGISTRERT: 08.09.2015
BEHANDLET I PFU: 24.11.2015
BEHANDLINGSTID: 76 dager
KLAGEGRUPPE: Næringsdrivende
PFU-KONKLUSJON:
HENVISNING VVPL.:
OMTALE/ANONYM.:
MERKNADER:

SAMMENDRAG:

Fagbladet publiserte torsdag 3. september 2015 en nyhetsartikkel med tittelen «Bergen kommune brukte millioner på dyre vikarer». Inngressen var:

«- Jeg aksepterer ikke at pengene skal gå til aksjeselskaper som gjør seg rike på hardtarbeidende kvinners bekostning, sier Fagforbundets Sara Bell.»

I brødteksten sto det:

«Vikarbyrået Orange Helse AS tjener 300 000 kr for hvert av de mange årsverkene Bergen leier inn, ifølge fersk rapport.»

Artikkelforfatteren anførte deretter at utgiftene til de innleide årsverkene sto i sterk kontrast til Høyre- og FrP-byrådenes utspill om vellykket økonomistyring. Videre het det:

«For å løse bemanningsutfordringen har byrådsavdelingen for helse og omsorg i Bergen kommune vedtatt å inngå avtaler med fem bemanningsselskaper om levering av vikarer. Det største av disse er Orange Helse AS, som leverer assistenter, helsefagarbeidere og sykepleiere til Bergen kommune.»

I artikkelen ble det vist til den ferske rapporten fra «forskningsstiftelsen De Facto», hvor det fremgikk at innleid arbeidskraft kostet kommunen betydelig mer per årsverk enn hva egne ansatte gjør. Følgende ble gjengitt fra rapporten:

«Det er ingen tvil om at Bergen kommune gjennom sin innleiepraksis bidrar til å skuffe mange millioner over i lommene til eierne av bemanningsselskapene. Derimot er det betydelig tvil om arbeidstakerne i Orange Helse får det de skal ha».

Under undertittelen «**Har ikke kontroll på arbeidsvilkårene**» ble det vist til flere poenger i De Factos rapport, deriblant at flere av vikarene Orange bruker, leies inn av datterselskapet Orange Helse Filialas, registrert i Litauen. Ifølge rapporten har Bergen kommune null kontroll på hva disse arbeidstakerne sitter igjen med, og om det betales skatt og pensjonsavgifter. Det ble også pekt på at litauiske vikarer må binde seg til 24 måneder tjenestetid, og at de, dersom de slutter før, må betale tilbake utgifter til norskopplæring (ca. 39 000 kr.).

Deretter fulgte et avsnitt hvor lederen i Fagforbundet i Bergen gikk hardt ut mot Bergen kommune med utgangspunkt i de ovennevnte opplysningene. Siste del av brødteksten var viet en samtidig imøtegåelse fra Helsebyråden i Bergen som representerer Høyre. Hun bestred rapportens konklusjoner, blant annet påstanden om at det er betydelig dyrere for kommunen med eksterne vikarer enn egne ansatte. Hun argumenterte også for at Byrådsavdelingen har bedre kontroll på lønns- og arbeidsvilkår enn hva rapporten skisserer. Hun var sitert slik:

«Vi har jevnlig oppfølging med at EUs vikarbyrådirektiv overholdes og at de innleide arbeidstakerne har samme lønns- og arbeidsvilkår som de fast ansatte. Vi har gjennomført revisjoner og stikkprøver av lønns slipper og arbeidsavtaler hos de ansatte i Orange. [...] I 2013 viste revisjonen at noen av de ansatte var registrert i et baltisk selskap, og vi krevde da at disse ble flyttet over i norsk selskap. Dette har vi fått bekreftet at skal være ordnet.»

Helt til slutt i brødteksten sto det:

«[Helsebyråden] viser også til at byrådet i november i fjor vedtok en pakke med tiltak for å motvirke brudd på bestemmelsene om lønns- og arbeidsvilkår i kontrakter med Bergen kommune.»

I oppslagetets sidespalte lå en faktaboks med opplysninger om Orange Helse AS. Der sto blant annet følgende om selskapet:

**«- Inntekt i 2013: 150 millioner [...]
- Eies av Orange Group AS, som også eier Orange service AS, Orange Group Baltic Uab, Orange Personal AB, Westone AS, Westone Engineering Service Limited. [...]
- Daglig leder, Nils Kristian Paulsen, sto i 2012 oppført med en skattbar inntekt på 3.432.461 kroner.»**

KLAGEN:

Klager er daglig leder i Orange Helse AS. Han anfører for det første at han ikke ble kontaktet før publisering, og at selskapet følgelig ikke fikk adgang til samtidig imøtegåelse. Han skriver følgende om dialogen med redaksjonen etter publisering:

«Etter at vi ble gjort oppmerksomme på publiseringen kontaktet vi Fagbladet via telefon 3. september. Verken redaktøren eller journalisten svarte på telefonen og det ble umiddelbart sendt mail til begge (vedlagt). Journalisten kontaktet oss og vi hadde en diskusjon om saken. Vi var enige om at han ville ta ned nettsaken, på bakgrunn av at vi ikke var spurt før publisering, slik at vi kunne få alle fakta på bordet. Etter at vedkommende hadde snakket med sin redaktør ønsket de ikke å ta ned saken, men å gjøre noen justeringer (de ville la oss kommentere på den eksisterende saken). Fra vårt ståsted ble det vanskelig å kommentere saken slik den stod, da den etter vårt syn inneholder store mengder regne- og faktafeil. Det ville være i tråd med Vær Varsom-plakatens pkt 4.13 at vi fikk mulighet til å besvare samtlige påstander i det tolv sider lange dokumentet fra De Facto, samt kommentert eventuelle faktafeil. Fagbladet ønsket ikke å fjerne nettsaken før de hadde fått eksterne råd om de var i brudd med Vær Varsom-plakaten eller ei. Dette var klokken 15:01, 3. september. Vi mener at dersom man er i tvil om man har opptrådt etter pressens etiske normer, burde saken fjernes inntil man har fått alle fakta på bordet. Vår forståelse av Vær Varsom-plakaten er nettopp å være varsom og da spesielt i bruken av kilder. [...] Vi fortsatte dialogen med redaksjonen i Fagbladet via telefon og SMS utover kvelden den 3. september. Der påpekte vi at vi syntes saken var så graverende at vi vurderte å sende klage til PFU. Klokken 17:30 gir vi beskjed om at denne er påbegynt. Dagen etter (04.09.15) publiserer Bergens Tidende en sak hvor Fagforbundet innrømmer at det er feil i utregningene deres. Etter at vi har påpekt dette ovenfor Fagbladet, velger de å ta ned nettsaken. Journalisten sa også at de hadde fått eksterne råd om at punkt 4.14 i Vær Varsom-plakaten ikke var ivaretatt.»

Klager mener også at artikkelen var i strid med Vær Varsom-plakatens punkt 3.2. og skriver:

«Når det gjelder kildekritikk og kontroll av opplysninger har ikke Fagbladet kontrollert noen av påstandene som omhandler Orange Helse. De henviser utelukkende til stiftelsen De Facto som indirekte er styrt av LO. Artikkelen fremstår som et bestillingsverk fra Fagforbundet (LO), uten noen form for kildekritiske spørsmål [...] 'Rapporten' som ut fra overskriften skal handle om 'Feilslått arbeidsgiverpolitikk i Bergen kommune' er nesten utelukkende et angrep på Orange Helse som selskap, med hovedfokus på organisasjonsstruktur og regnskap. I faktaboksen som omhandler Orange Helse nevnes selskaper som ikke er en del av selskapsgrupperingen, samt daglig leders samlede inntekter slik at hele beløpet fremstår som lønn fra Orange Helse. Store deler av rapportens innhold er kritikk mot selskapet og insinuasjoner om alvorlige feil, lovbrudd og etiske problemstillinger i Orange Helse.»

Endelig skriver klager:

«LO er en meget stor samfunnsaktør med et klart politisk standpunkt. Når man da anvender stort sett bare interne ressurser, med egne forskningsstiftelser og egne medier, påhviler det et særlig ansvar (ref punkt 2.2 og 2.3) på å utvise kildekritikk (punkt 3.2) og imøtegåelse (punkt 4.14). Det er akseptert at man gjør feil, men dersom noen da påpeker feilen må man også være i stand til å korrigere seg snarest mulig (punkt 4.13). Denne saken lå ute i over 20 timer, uten korrigeringer, selv etter at vi påpekte feilene den 03.09 klokken 13.00. På denne tiden har den også blitt delt i ulike sosiale medier. Det er ingen tvil om at en sak der noen uriktig hevder at vi ikke forholder oss til norske lover og regler, er skadelig for vårt omdømme.»

Fagbladet vurderer nå om å lage en ny sak med bakgrunn i punkt 4.15. Vi mener imidlertid at omdømmeskaden allerede er skjedd og ønsker derfor å klage Fagbladet inn til PFU med bakgrunn i de punktene som listes opp under. Nevner for ordens skyld at de har oversendt i dag en ny versjon som er noe mer moderert men hentyder det samme, men hvor de har forespurgt oss etter kommentarer (7. september).»

Klager viser til VVPs punkt 1.2, 2.2, 2.3, 3.2, 4.13, 4.14 og 4.15.

FORSØK PÅ MINNELIG LØSNING:

Partene har vært i kontakt med sikte på å løse saken i minnelighet, uten at dette har ført fram.

TILSVARSRUNDEN:

Fagbladet anfører at den påklagede artikkelen i utgangspunktet omhandlet Bergen kommunes vikarbruk, og at kommunen fikk samtidig imøtegåelse. Men ettersom en stor del av saken også var vinklet på Orange Helse AS, ser redaksjonen at også klager burde ha fått samtidig imøtegåelse. Fagbladet gir denne beskrivelsen av dialogen med klager etter publisering:

«[Klager] forsøkte å få tak i meg på telefonen etter publiseringen, og jeg ringte ham tilbake kl. 13.01, men da var hans telefon opptatt. I mellomtida hadde han fått kontakt med journalisten som skrev saken. Jeg vurderte det slik at denne løpende kommunikasjonen var tilfredsstillende. Fagbladet forsøkte deretter å rette opp den feilen som var begått innledningsvis ved å tilby Orange Helse tilsvarende, men det var klager ikke interessert i. Paulsen krevde at vi fjernet artikkelen fra nettsidene våre før han ville uttale seg i saken.»

Fagbladet avviser at angjeldende journalist ble enig med klager om at nettsaken skulle tas ned i påvente av at alle fakta kom på bordet, og på grunn av manglende samtidig imøtegåelse. Videre skriver Fagbladet:

«Vår journalist tok saken opp med meg, og vi fant ut at vi ville søke råd i Fagpressen om hvordan vi skulle gå videre. Fredag 4. september om morgenen fjernet vi, etter en redaksjonell vurdering, artikkelen fra nett. Dette ble gjort på grunnlag av råd fra Fagpressen, og ikke på grunn av opplysninger som kom fram i en artikkel i Bergens Tidende, slik klager skriver. Vi endret deretter artikkelen, og sendte den til Paulsen mandag morgen for kommentarer før ny publisering. I denne versjonen var søkelyset på Orange Helse dempet, og den opprinnelige faktaboksen endret. Vi skrev også inn en beklagelse over at retten til samtidig imøtegåelse ikke var overholdt. Tirsdag 8. september publiserte vi saken på nytt, med Paulsens kommentarer og med beklagelsen. Jeg mener at vi ved å komme med et tilbud om tilsvarende, fjerne saken på nett, lage en ny versjon av saken og publisere den med Paulsens imøtegåelse og en beklagelse, gjorde vårt for å rette opp feilen. Saken ble likevel innmeldt til PFU mandag 7. september. I ettertid har det vært kontakt mellom partene, men det har ikke vært mulig å komme fram til en minnelig løsning. Korrespondansen er tidligere sendt PFU (se vedlegg til tilsvarende, sekr.anm.)»

Når det gjelder klagers påstand om brudd på VVPs punkt 3.2, skriver Fagbladet:

«Det er viktig å være kildekritisk i alle sammenhenger, og kanskje har Fagbladet ikke oppfylt

pliktene sine i denne saken, noe som ikke alltid er helt enkelt når det gjelder utredninger og forskningsrapporter. Jeg har imidlertid store vansker med å godta Paulsens påstander om at "store deler av rapportens innhold er kritikk mot selskapet og insinuasjoner om alvorlige feil, lovbrudd og etiske problemstillinger i Orange Helse". Klager har varslet at Orange Helse vurderer å gå til sivilt søksmål mot De Facto. Jeg vet ikke hvor denne saken står i øyeblikket, men er spent på utfallet av dette.»

Helt til slutt besvarer Fagbladet klagers anførsler om brudd på VVP punktvis:

- «1.2: Fagbladet har handlet kritikkverdig i forhold til dette punktet ved ikke å tilby Orange Helse samtidig imøtegåelse.
- 2.2 og 2.3: Fagbladet har ikke handlet i strid med disse punktene. Fagbladet redigeres i tråd med redaktørplakaten.
- 3.2: Fagbladet har ikke handlet i strid med dette punktet utenom det som angår pkt. 1.2. I den opprinnelige artikkelen fikk Bergen kommune stor plass til å imøtegå konklusjonene i rapporten.
- 4.13: Fagbladet har ikke handlet i strid med dette punktet, da vi ikke kan se at påstanden om at rapporten inneholder store feil er underbygd fra klagers side. Dette vil vi vel først få kunnskap om etter en eventuell behandling i rettsvesenet. Imidlertid ser vi at den opprinnelige artikkelen i for stor grad var vinklet på Orange Helse, og da særlig faktaboksen. Dette ble rettet opp da vi publiserte artikkelen på nytt, sammen med en beklagelse angående manglende tilbud om samtidig imøtegåelse.
- 4.14: Fagbladet har handlet kritikkverdig når det gjelder punktets bestemmelser om samtidig imøtegåelse.
- 4.15: Fagbladet har ikke handlet i strid med dette punktet, da vi umiddelbart etter henvendelsen fra Paulsen i Orange Helse tilbød muligheten til tilsvar.»

Klageren hadde kommentarer til noen av punktene listet opp over:

2.2 og 2.3

Klager fastholder at punktene er brutt, da Fagbladet kun benyttet «egne» kilder med unntak av helsebyråden. Klager skriver:

«Vi står ved at de har brutt med god presseskikk og at Redaktør-plakaten ikke er fulgt [...] Denne saken blir fremstilt som en artikkel der ulike meninger skal belyses, men innholdet ligner mer en presentasjon av mediets egne meninger og vurderinger om en politisk sak generelt og et selskap spesielt.»

3.2

Klager skriver:

«I en sak som i stor grad handler om Orange Helse burde daglig leder få talerett. Det er heller ikke konklusjonene i denne rapporten som er problematisk. Det er de sidene som omhandler Orange Helse, og som har blitt gjengitt i Fagbladet, som er problematisk. En telefonsamtale til Paulsen (før saken ble publisert) ville både imøtekommet tilsvarsretten og

redaktør-plakaten, samt redusert skadeomfanget. En sak som implisitt hevder at Orange Helse driver med sosial dumping burde ikke havnet på nett uten at den «anklagede» får kommentere de påstandene som blir presentert som fakta.»

4.13

Klager skriver:

«Det tok 20 timer før den opprinnelige saken med flere faktafeil ble tatt ned for redigering og videre behandling.»

4.15

Klager skriver:

«Orange Helse fikk kun mulighet til å kommentere den eksisterende saken. Daglig leder Nils Paulsen ønsket ikke å kommentere på en sak med så mange faktafeil og halvsannheter. Som vi redegjorde i PFU-klagen var både Nils og journalisten enige i at saken skulle tas ned til alle fakta var på bordet. Dette ble ikke gjort etter at journalisten hadde snakket med sin redaktør. Som hun selv sier: 'vi fant ut at vi ville søke råd i Fagpressen om hvordan vi skulle gå videre'. Det går som regel fortere å gjøre ting riktig enn å forklare hvorfor man gjorde det galt, og i dette tilfelle mener vi at det tok for lang tid før dette ble ordnet opp i.»

Avslutningsvis skriver klager:

«Vi har forståelse for at Fagbladet er et 'LO-organ'. Vi har også forståelse for at vi som selskap er en del av et marked som strider mot store deler av fagforeningenes interesser. Vi mener likevel at medier som Fagbladet har en minimumsplikt til å opprettholde tilsvarensretten og at denne saken er et klart brudd på god presseskikk. Man kan ikke på den ene siden 'lene seg' mot Værvarsom plakaten for å fremstå som uhildet for der etter ignorere den når målet helliger middelet.»

Fagbladet hadde ikke mer å tilføye i saken.